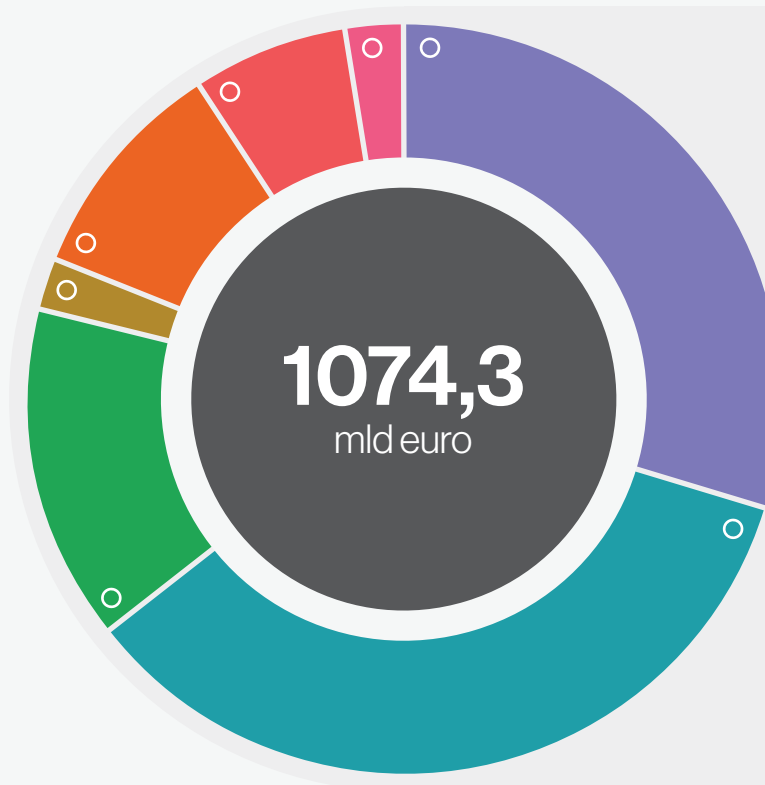

Finansowanie Europejskiego Zielonego Ładu

Jak sprawić, by unijne fundusze klimatyczne zostały wydane z korzyścią dla ludzi

Nowy budżet UE

NOWE WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2021-2027

w mld euro, wg aktualnych cen

**ZASOBY NATURALNE
I ŚRODOWISKO – 356,4 EURO**

**SPÓJNOŚĆ
I WARTOŚCI – 377,8 EURO**

**JEDNOLITY RYNEK, INNOWACJE
I TECHNOLOGIE CYFROWE
– 132,8 EURO**

**BEZPIECZEŃSTWO
I OBRONA – 13,2 EURO**

**SĄSIEDZTWO
I ŚWIAT – 98,4 EURO**

**EUROPEJSKA ADMINISTRACJA
PUBLICZNA – 73,1 EURO**

**MIGRACJA I ZARZĄDZANIE
GRANICAMI – 22,7 EURO**

Unia Europejska ma własny długoterminowy budżet, wynoszący około **180 mld euro** rocznie.

Jest on negocjowany co 7 lat i określany jako **Wieloletnie Ramy Finansowe** (WRF). Obecne WRF obowiązywały do końca roku 2020. Zamykane są właśnie dyskusje dotyczące puli środków na lata 2021-2027 wynoszącej ponad 1 bilion euro.

Choć ta kwota może wydawać się ogromna, rozkłada się ona na **500 milionów Europejczyków, 27 krajów oraz osiem różnych priorytetów – od rozwoju gospodarczego przez politykę rolną po bezpieczeństwo i obronę.**

Każde państwo członkowskie składa się na budżet UE proporcjonalnie do swojego dochodu narodowego brutto (DNB). Proporcja ta jest przedmiotem gorącej debaty: niektóre państwa nie chcą przekazywać więcej niż 1% swojego DNB, podczas gdy inne uważają, że łączna pula składek powinna być jeszcze wyższa. Szczególnie sporna jest kwestia wysokości kwoty przeznaczanej na **politykę spójności**, mającą zasadnicze znaczenie dla wielu krajów Europy Środkowej, Południowej i Wschodniej. Kryzys COVID-19 i związane z nim środki służące pobudzeniu gospodarki europejskiej również odbijają się na tej dyskusji.

Wszystkie dane liczbowe zawarte w niniejszej publikacji zostały podane wg cen z 2018 r. w oparciu o konkluzje Rady Europejskiej z dnia 21 lipca 2020 r. Są to najnowsze dostępne dane według stanu na wrzesień 2020 r.

Budżet UE a klimat

Co przyniesie Nowa Generacja UE?

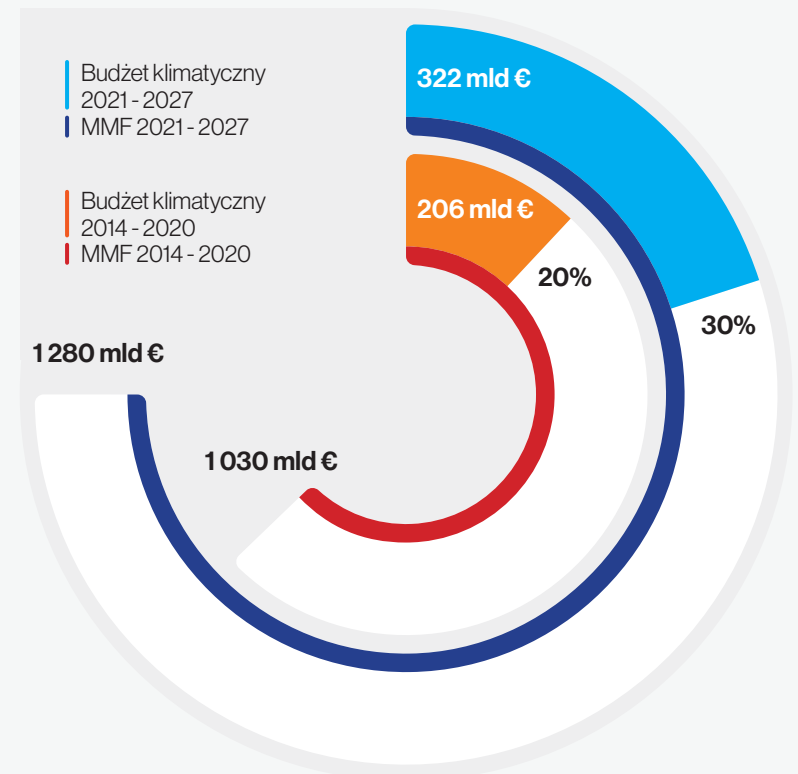
W maju 2020 r. Komisja Europejska zaproponowała plan odbudowy Next Generation EU jako odpowiedź na pandemię koronawirusa. Propozycja ma złagodzić wpływ pandemii na gospodarkę dzięki dodatkowym 750 mld euro, podwyższającym 7-letni budżet do kwoty 1,82 bln euro. Składają się na nią następujące instrumenty:

- **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności** – 672,5 mld euro w grantach i pożyczkach dla państw członkowskich
- **REACT-EU** – podwyższenie istniejących programów w zakresie polityki spójności o dodatkowych 47,5 mld euro
- Dodatkowych 10 mld euro na **Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji**

Komisja obiecuje zadbać, by mechanizm ten był zgodny z zasadą „nie szkodzić”, w myśl której wzrost i ożywienie gospodarcze mają być ekologiczne, zrównoważone i zapewniać włączenie społeczne.

UE ma ambitne cele klimatyczne i energetyczne do roku 2030, a do 2050 r. zobowiązała się osiągnąć neutralność klimatyczną. Realizacja tych celów, składających się na **Europejski Zielony Ład** – sztandarową inicjatywę nowej Komisji Europejskiej (Komisji) – będzie wymagała ogromnych inwestycji w działania na rzecz klimatu przy jednoczesnym całkowitym zaprzestaniu finansowania paliw kopalnych.

UE **postawiła sobie za cel przeznaczenie 30% (322 mld euro) swojego długoterminowego budżetu po roku 2020 na działania w dziedzinie klimatu, co stanowi wzrost o 10% w porównaniu z poprzednim budżetem.** Jednakże, aby uniknąć katastrofy klimatycznej, sam ten odsetek nie wystarczy: cały budżet UE powinien uwzględniać postanowienia paryskiego porozumienia klimatycznego w myśl tzw. „**climate proofing**”, tj. włączania problematyki zmian klimatycznych do wszystkich obszarów polityki.

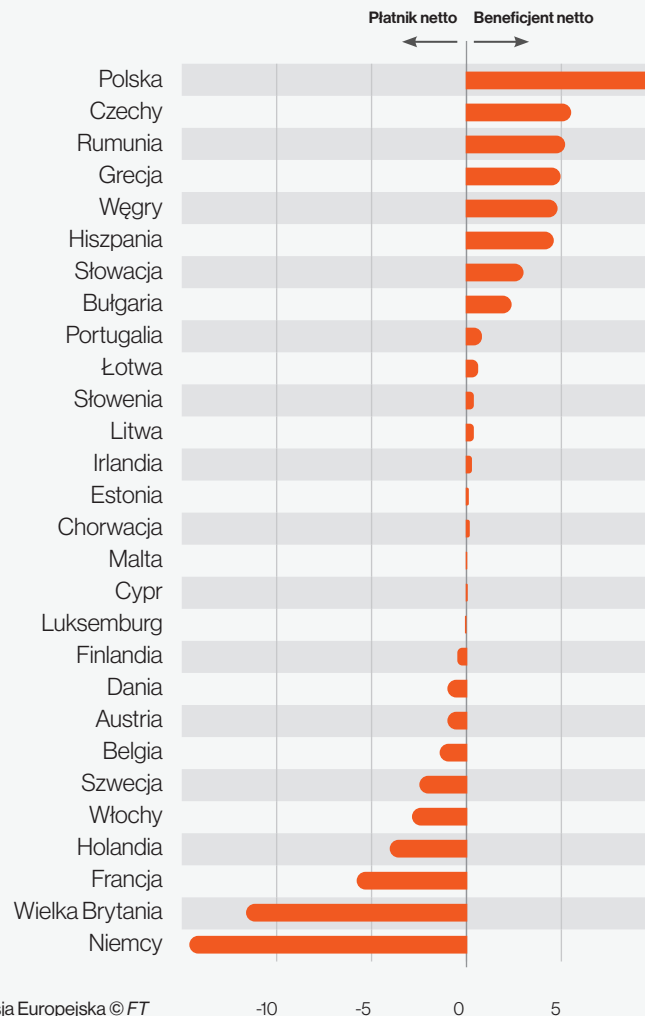

Budżet UE w rozbiciu na państwa członkowskie

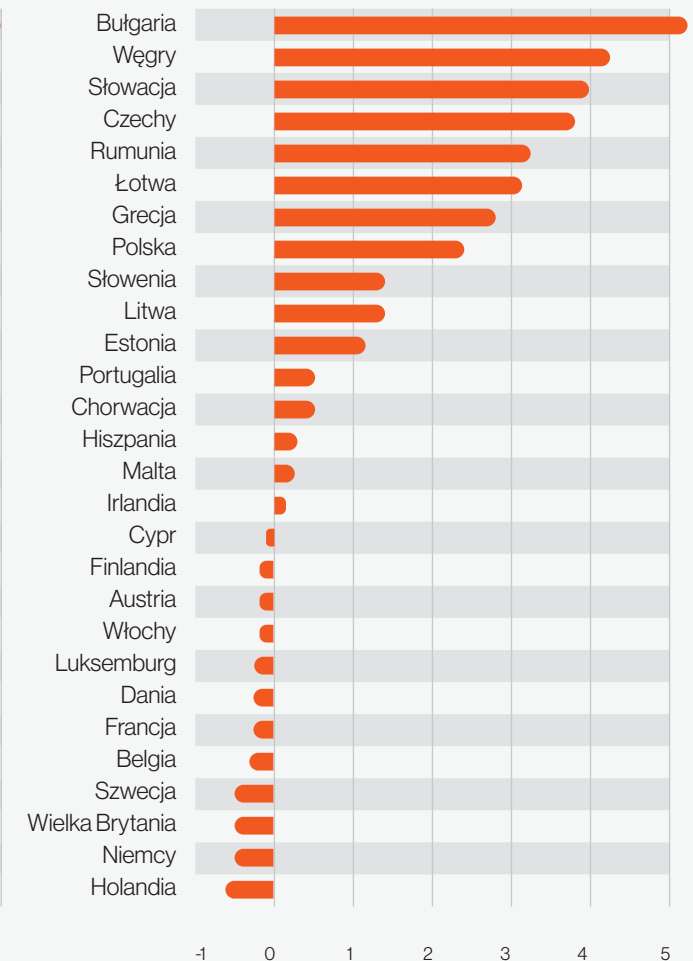
Państwa członkowskie będące **płatnikami netto** (te, które wpłacają do unijnego budżetu więcej niż z niego otrzymują) często skarżą się, że **beneficjenci netto** (państwa, które otrzymują więcej niż wpłacają) są obdarowywani nazbyt hojnie. Faktycznie jednak narracja ta jest sprzeczna z rzeczywistością makroekonomiczną UE, ponieważ inwestycje poczynione w Europie Wschodniej przez firmy zachodnie generują przychód niemal dwukrotnie większy niż wkład finansowy płatników netto. Ponadto przedsiębiorstwa zachodnioeuropejskie korzystają na finansowanych przez UE przetargach na projekty w Europie Wschodniej oraz na rozwoju gospodarczym regionu.

BUDŻET UE: PŁATNICY I BENEFICJENCI

SALDO BUDŻETU OPERACYJNEGO
(mld euro, 2015 r.)

SALDO BUDŻETU OPERACYJNEGO
(jako % dochodu narodowego brutto)

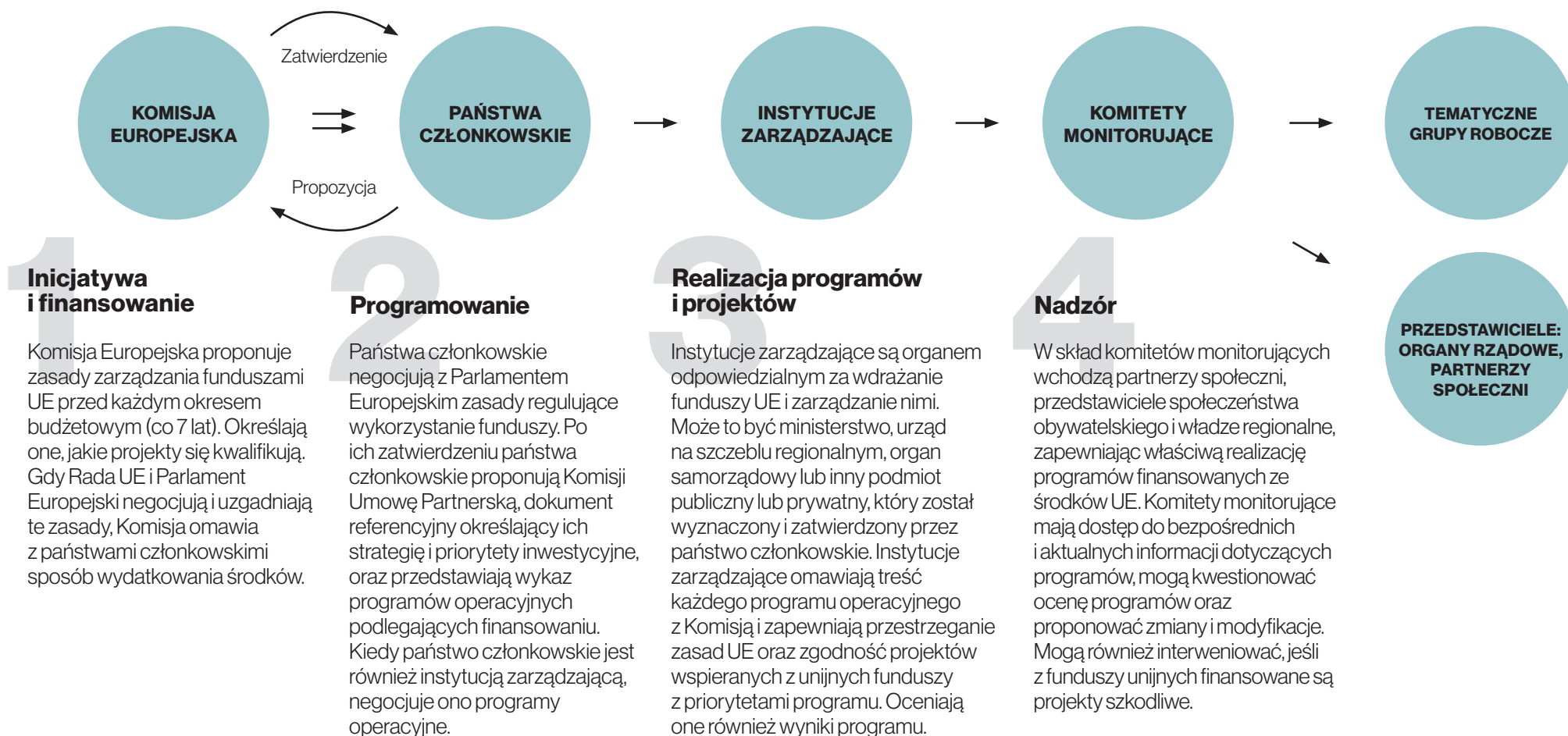
Źródło: Komisja Europejska © FT

Zarządzanie budżetem UE

PLANOWANY HARMONOGRAM NEGOCJACJI NA LATA 2021-2027

Źródło: DG REGIO

Polityka spójności to przyszłość zrównoważonych inwestycji

378

mld euro, czyli ok. 35%

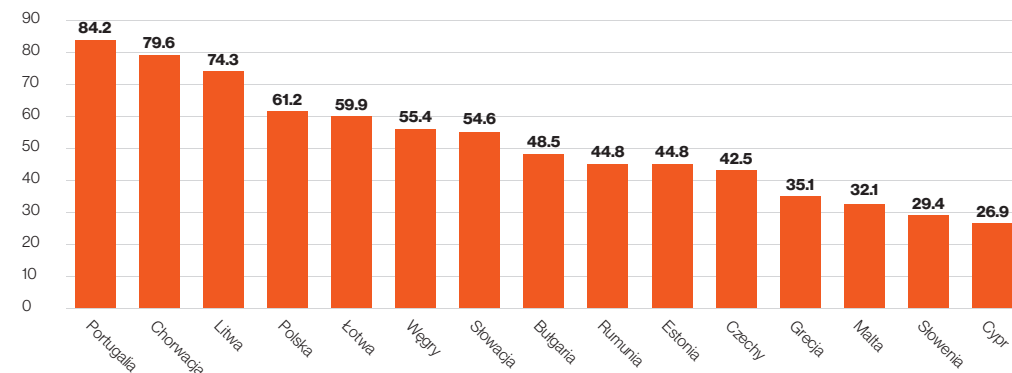
Z budżetem wysokości **378 miliardów euro** na najbliższe siedem lat, przyszła **polityka spójności** będzie największą polityką inwestycyjną UE, stanowiącą **około 35% całkowitego budżetu**.

Polityka spójności jest wyrazem solidarności gospodarczej pomiędzy różnymi regionami UE i sprawdzonym katalizatorem w walce ze zmianami klimatu. Odgrywa ona zasadniczą rolę w kształtowaniu inwestycji publicznych, zwłaszcza w Europie Środkowej i Wschodniej (**to średnio 41% wszystkich inwestycji publicznych**).

15 PAŃSTW Z NAJWYŻSZYM UDZIAŁEM ŚRODKÓW UNIJNYCH W INWESTYCJACH PUBLICZNYCH

UDZIAŁ W % W DANYM PAŃSTWIE

Źródło: www.europa.eu

Źródła finansowania polityki spójności to między innymi:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) (200 mld euro)
- Fundusz Spójności (43 mld euro)
- Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) (87 mld euro)
- REACT-EU (47,5 mld euro)

W latach 2021-2027 z Funduszu Spójności i EFRR zainwestowanych zostanie co najmniej 101,5 mld euro w projekty związane z klimatem i środowiskiem (to ponad 35% wszystkich środków na politykę spójności).

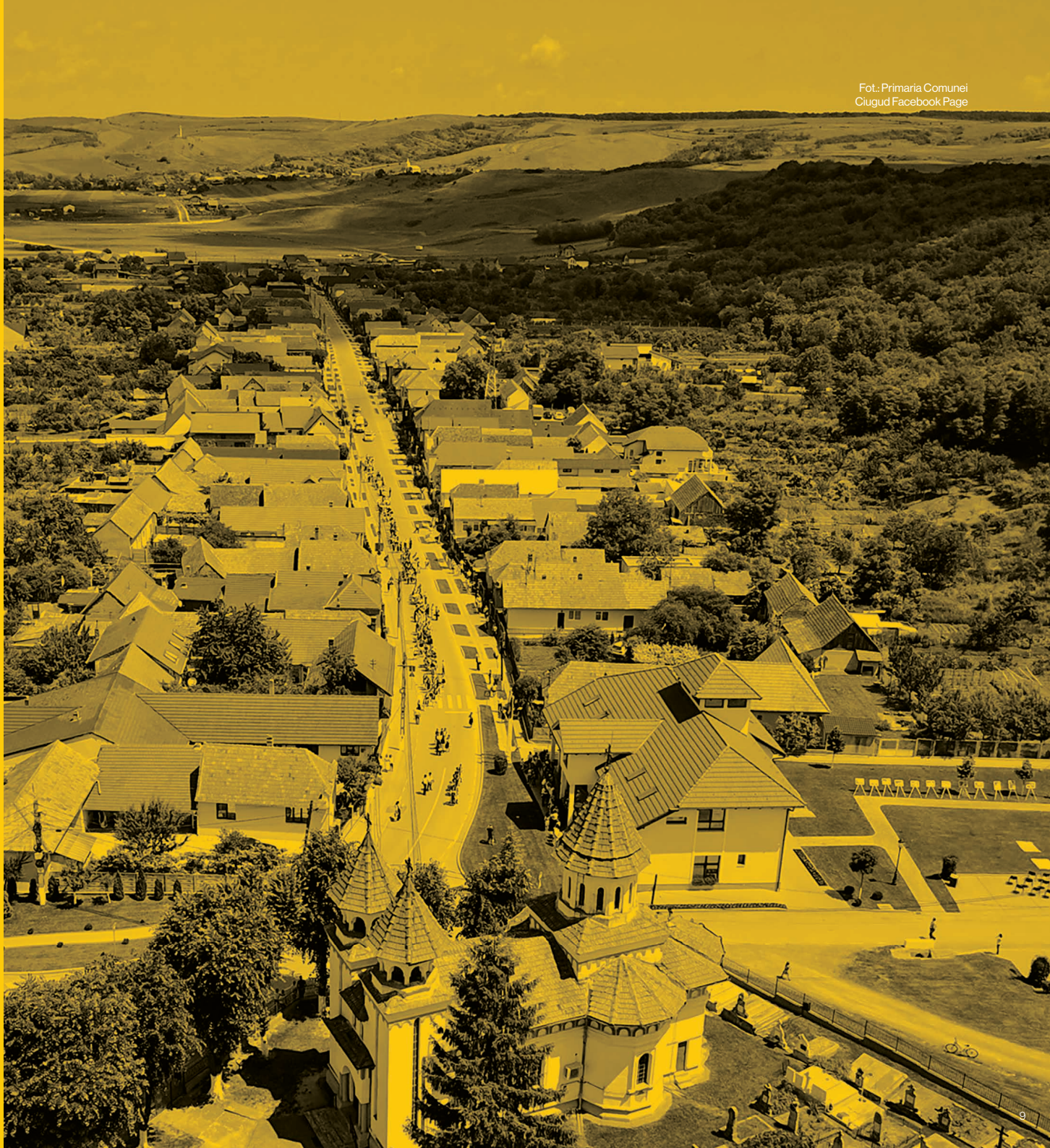
Doskonałe przykłady wykorzystania środków z polityki spójności

Solarny system ciepłowniczy na Łotwie

We wrześniu 2019 r. w **Salaspils** na Łotwie otwarto pierwszy duży park solarny z 1720 kolektorami słonecznymi. Projekt został uznany za najlepszą praktykę w zakresie dekarbonizacji komunalnych systemów ciepłowniczych i wdrażania solarnej energii cieplnej, w tym dostarczania danych z monitoringu energetycznego. Z całkowitego kosztu projektu wynoszącego 8,78 mln euro, miasto Salaspils otrzymało dofinansowanie z tytułu polityki spójności na poziomie 2,73 mln euro. Pieniądze zostały przekazane w ramach celu tematycznego „Promowanie efektywności energetycznej i lokalnych odnawialnych źródeł energii w ciepłownictwie komunalnym”. Projekt spotkał się z szerokim zainteresowaniem społecznym i międzynarodowym uznaniem, a Łotewska Rada Projektowania i Budownictwa przyznała solarnemu systemowi ciepłowniczemu w Salaspils nagrodę Grand Prix 2019.

Rozwój regionalny za środki unijne w Rumunii

Ciugud to mała wioska w zachodniej Rumunii, słynąca z największej liczby inwestycji finansowanych ze środków UE (w różnego rodzaju projekty zainwestowano tu już 27 mln euro). Wszystkie drogi gminne zostały utwardzone, w tym drogi wiejskie, łączące okoliczne wioski i gospodarstwa rolne. Ponadto wybudowana została sieć kanalizacyjna i wodociągowa, stworzona została strefa przemysłowa zapewniająca społeczności prawie 1000 miejsc pracy, a ulice i budynki publiczne oświetlane są tylko energią z odnawialnych źródeł. Ze środków unijnych zbudowana została także nowa ścieżka rowerowa. Fundusze przeznaczone zostały również na rewitalizację parków miejskich i stworzenie darmowej sieci Wi-Fi we wszystkich miejscach publicznych.

Fot.: Office of the Plenipotentiary of the Government for the Development of the Civil Society, 2020

Wzmocnienie partnerstwa na Słowacji

Przez lata eksperci ds. społeczeństwa obywatelskiego uczestniczyli w programowaniu i monitorowaniu funduszy UE bez odpowiedniego rozpoznania, usystematyzowania, a także bez zaplecza ludzkiego i wystarczającego wsparcia finansowego. Jednak od 2017 r. projekty w ramach Partnerstwa na Słowacji umożliwiają koordynację i wspierają oficjalne działania podejmowane z władzami państwowymi, takie jak:

- Skomunikowanie ministerstw z ekspertami i regionalnymi interesariuszami;
- Nadzór partycypacyjny i praktyczna realizacja programów operacyjnych;
- Grupy robocze, analizy i ankiety w celu poprawienia procedur przetargowych; oraz
- Udoskonalenie oficjalnych zasad i warunków, tj. usprawnienie mechanizmu powoływania przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w systemie funduszy UE.

Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji

Mechanizm sprawiedliwej transformacji

17,5 mld €

Fundusz na rzecz
Sprawiedliwej Transformacji

45 mld €

system sprawiedliwej trans-
formacji w ramach InvestEU

30 mld €

instrument
pożyczkowy EBI

Proponowany mechanizm sprawiedliwej transformacji będzie się składał z Funduszu w wysokości 17,5 mld euro (filar 1), puli środków dla sprawiedliwej transformacji w ramach instrumentu InvestEU wynoszącej 45 mld EUR (filar 2) oraz instrumentu pożyczkowego na rzecz sektora publicznego w Europejskim Banku Inwestycyjnym wartego 25-30 mld euro (filar 3).

Pomimo ograniczonej puli środków, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), może mieć istotny wpływ na społeczności i regiony borykające się z negatywnymi skutkami transformacji energetycznej.

Cel Funduszu jest jasny: powinien on wspierać projekty przyszłościowe i niekorzystające z paliw kopalnych, które będą miały pozytywny wpływ na szczeblu lokalnym. Studia przypadków przedstawione na tej stronie mogą być powielane w ramach FST.

Fot.: www.miszkolc.hu

Rozwój geotermii i fotowoltaiki na Węgrzech

W gminie **Miszkolc** wybudowano nową elektrownię fotowoltaiczną o mocy 1 MW na dawnym zrekultywowanym składowisku odpadów. Sfinansowano ją częściowo z funduszy strukturalnych UE. Jest ona w stanie wyprodukować energię dla siedmiu budynków komunalnych i umożliwi zasilenie lokalnej sieci w energię odnawialną. To jeden z pierwszych przypadków na Węgrzech, gdy gmina korzysta z wytworzonej przez siebie energii elektrycznej poza istniejącą siecią energetyczną. Projekt łączy w sobie korzyści płynące z typowego dla małej skali systemu fotowoltaicznego (maksymalnie 50kW; brak wykorzystania terenów zielonych, produkcja na własne potrzeby) z wydajnością dużych elektrowni słonecznych (500kW+). Środki unijne (z Programu Operacyjnego Energetyka i Środowisko na lata 2013-2020) idą również na przekształcenie lokalnego systemu ciepłowniczego i uniezależnienie go do 2030 roku od paliw kopalnych na rzecz miksującego wykorzystanie biogazu, biomasy, źródeł geotermalnych i słonecznych.

Rewitalizacja terenów przemysłowych w Polsce

Śląskie miasto Bytom zyskało nowe tereny rekreacyjne dzięki przekwalifikowaniu, rekultywacji i rewitalizacji prawie 30 hektarów zdegradowanych terenów przemysłowych w dolinie rzeki Bytomki. Na terenie tym znajdują się obecnie siłownie plenerowe, ścieżki rowerowe i piesze oraz boiska do piłki nożnej. Uporządkowana została tam istniejąca roślinność, nasadzone zostały nowe drzewa. Wdrażane są również działania, które mają przywrócić krajobraz do stanu naturalnego. Degradacja doliny rzeki Bytomki trwała bowiem od XIX wieku, gdy rozpoczęto na tym terenie wydobywanie węgla i rud metali. Jej rewitalizacja kosztowała 25,2 mln zł, z czego 21,4 mln pochodziło z unijnego Funduszu Spójności.

Polska: Program ramowy dla konurbacji górnosląskiej i rewitalizacja Wałbrzycha

Program dla konurbacji górnosląskiej

składa się z dziewięciu pożyczek ramowych dla gmin w regionie śląskim: Katowic, Gliwic, Dąbrowy Górniczej, Rudy Śląskiej, Sosnowca, Chorzowa, Tychów, Rybnika i Bytomia. EBI przyzna kredyty w wysokości do 655 mln euro na projekty o łącznej wartości 1,5 mld euro. Pożyczki ramowe mają wesprzeć modernizację infrastruktury miejskiej i rozwój obszarów zurbanizowanych zgodnie z strategiami przyjętymi przez gminy. Od 2016 roku program wspiera projekty powiązane z transportem lokalnym, budową szkół i efektywnością energetyczną istniejących budynków, energooszczędnym oświetleniem ulic, z rewitalizacją parków i pomników. Dotowane są również inwestycje w sektorze wodno-kanalizacyjnym, zdrowia i mieszkalnictwa socjalnego.

Europejski Fundusz Inwestycji Strategicznych (EFSI) wsparł

ramową pożyczkę na rewitalizację miasta Wałbrzycha 30 mln euro. Jej oprocentowanie to 0,56%, a sfinansuje prawie 60 inwestycji w atrakcje kulturalne i turystyczne, budownictwo socjalne, modernizację szkół i innych budynków publicznych oraz energooszczędne oświetlenie uliczne.

Europejski Bank Inwestycyjny

DZIAŁANIA EBI NA RZECZ KLIMATU W UE

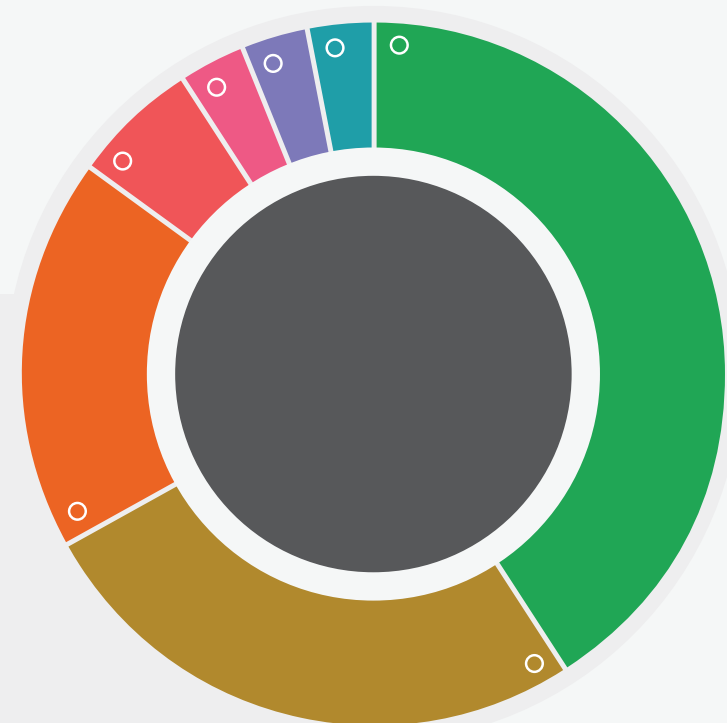
- 41% Zrównoważony transport
- 26% Efektywność energetyczna
- 18% Systemy energii odnawialnej
- 6% Badania, rozwój i innowacje
- 3% Inne
- 3% Adaptacja do zmian klimatu
- 3% Redukcja emisji gazów cieplarnianych z odpadów i ścieków
- 0% Zalesianie i gospodarka leśna

EBI, bank publiczny UE, jest własnością wszystkich państw członkowskich. Przeznacza około jedną czwartą swoich rocznych pożyczek na projekty przyczyniające się do łagodzenia skutków zmiany klimatu i adaptacji do niej. Odsetek ten będzie nadal rósł, ponieważ bank **ogłosił niedawno, że do 2025 r. już 50 proc. jego finansowania będzie przeznaczona na działania w dziedzinie klimatu i zrównoważonego środowiska.** W 2019 r. było to ponad 16 mld euro spośród 55 mld euro pożyczek udzielonych przez EBI.

W listopadzie 2019 roku bank przyjął nową politykę kredytową dla sektora energetycznego, która wyklucza finansowanie przez EBI projektów związanych z paliwami kopalnymi od 2022 roku. Bank ustanowił również Pakiet Transformacji Energetycznej skupiający się na projektach energetycznych. Jego pracownicy chcą w ten sposób zapewnić dodatkowe wsparcie państwom członkowskim lub regionom, które mają trudniejsze wyzwania w zakresie transformacji. Proponują im m.in. doradzenie przy projektach energetycznych realizowanych w ramach

unijnego funduszu modernizacyjnego. W 2020 roku EBI przyjął również nową Mapę Drogową Banku Klimatycznego, która ma zapewnić zgodność wszelkiego finansowania z zasadami i celami paryskiego porozumienia klimatycznego.

EBI będzie największym partnerem finansowym **InvestEU**, nowego programu UE mającego na celu pozyskanie do 650 mld EUR z prywatnych inwestycji w Europie w latach 2021-2027. Inwestycje dotyczące kryzysu klimatycznego powinny stanowić 40% tej puli.

Zaangażuj się

Dla najlepszego wykorzystania funduszy europejskich ważne jest zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron na różnych etapach procesu. Rządy krajowe zobowiązane są do przestrzegania **zasady partnerstwa**, muszą uwzględniać różne zainteresowane strony przy podejmowaniu decyzji dotyczących budżetu UE. Zostało to określone w **Europejskim kodeksie postępowania w zakresie partnerstwa (240/2014)**. Określa on standardy zaangażowania wszystkich partnerów w przygotowanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę funduszy UE. Obowiązek konsultacji z partnerami jest również zagwarantowany w **art. 6 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów 2018/0196 (COD)**.

Przy właściwym przestrzeganiu zasady partnerstwa dofinansowane projekty lepiej odzwierciedlają regionalne potrzeby, ograniczenia w wydatkowaniu i przyszłe wyzwania, takie jak kryzys klimatyczny. Udział społeczeństwa pomaga również zapobiegać nadużyciom i sprzeniewierzeniu środków.

Programowanie

Programowanie jest etapem, w którym państwo decyduje o sposobie wydatkowania środków unijnych. Obywatele mogą wpływać na decyzje władz lokalnych, regionalnych, a nawet krajowych, poprzez proponowanie rozwiązań, wspieranie organizacji pozarządowych i domaganie się odpowiedzialnych działań.

Na etapie programowania na poziomie krajowym (w ramach nadchodzącego budżetu ma miejsce w latach 2020 i 2021) władze krajowe i samorządy regionalne przygotowują i przyjmują kilka kluczowych dokumentów. Zazwyczaj są to:

- analizy społeczno-ekonomiczne, które określają priorytety krajowe na nadchodzący okres
- plany rozwoju regionalnego
- dokumenty, których opracowanie jest warunkiem dostępu do funduszy, m.in. krajowe plany na rzecz energii i klimatu
- Umowa Partnerstwa
- programy operacyjne

Przy opracowywaniu każdego z tych dokumentów strategicznych wymagane jest umożliwienie udziału przedstawicielom społeczeństwa.

Jednak aby móc wpływać na końcowe rezultaty, by robić to zgodnie z konkretnymi potrzebami, konieczne jest proaktywne i długoterminowe zaangażowanie obywateli. Dla skutecznej mobilizacji zalecamy następujące kroki:

- **Wczesna mobilizacja:** Stwórz społeczności lub koalicje aktywnych uczestników, którzy na wczesnym etapie programowania określą swoje priorytety. Pozwoli to na właściwe planowanie, identyfikację potrzeb i podział zadań.
- **Zbieranie informacji:** Upewnij się, że masz informacje na temat instytucji odpowiedzialnych, harmonogramu i terminów procesu programowania. Regularnie wysyłaj pisma do urzędów i na wczesnym etapie zgłoś się do władz krajowych jako zainteresowana strona. Poszukaj społeczności, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń biznesowych, które mogą zostać partnerami lub przyłączyć się do wspólnych inicjatyw. Większa liczba inicjatyw zwiększy na tym etapie prawdopodobieństwo, że priorytety obywatelskie zostaną uwzględnione.
- **Uczestnictwo:** Wartościowy udział w grupach roboczych i wysłuchaniach publicznych możesz zapewnić poprzez zidentyfikowanie i zrekrutowanie odpowiednich ekspertów, którzy wesprą sprawę. Nieprawidłowości proceduralne i niewłaściwe postępowanie instytucji można zgłaszać bezpośrednio odpowiedzialnym urzędnikom w Komisji.

Wdrażanie

Projekty są realizowane na poziomie krajowym lub regionalnym. Dlatego do odpowiednich ministerstw bądź do samorządu regionalnego należy proponowanie, selekcja i monitorowanie projektów oraz zapewnienie, że wszystko przebiega zgodnie z planem.

Jeśli podejrzewasz niewłaściwe wykorzystanie funduszy, zgłoś to lokalnym organizacjom pozarządowym lub nadzorczym. Jeżeli twoja wspólnota, koalicja lub inicjatywa obywatelska posiada dostateczną wiedzę, może sporządzić sprawozdania z monitoringu, sporządzić studia przypadków i przekazać te wyniki odpowiednim organom regionalnym, krajowym lub europejskim.

Ważnym sposobem uczestnictwa jest reprezentowanie swojej społeczności w Komitecie Monitorującym Program Operacyjny. Członkowie tego organu mają prawo głosu i dostęp do bezpośrednich i aktualnych informacji na temat realizacji programu i konkretnych projektów. Półroczne sprawozdania z postępów powinny być publicznie dostępne na stronach internetowych programów.

Ministerstwa również mogą tworzyć obywatelskie grupy robocze. Ich celem jest popularyzacja praktyki składania wniosków do projektów uwzględniających potrzeby lokalne.

Jak zostać beneficjentem

Jeśli jesteś burmistrzem, przedsiębiorcą lub reprezentujesz organizację i poszukujesz pieniędzy na projekt, warto być przyjrzał się funduszom europejskim. Jeśli nie wiesz, jak ubiegać się o dofinansowanie, możesz sprawdzić, czy istnieją urzędy publiczne, które mogą pomóc w przekształceniu twojego pomysłu w rzeczywistość.

Czasami ministerstwa nakładają ograniczenia dotyczące tego, jakie działania i jacy beneficjenci kwalifikują się do danego programu. Może to oznaczać, że ministerstwo potrzebuje więcej informacji z regionów, aby stworzyć odpowiednie warunki do wspierania dobrych projektów.

Jeśli będziesz miał problemy przy ubieganiu się o fundusze unijne, możesz skontaktować się z organizacjami pozarządowymi, takimi jak Bankwatch, lub skierować pismo bezpośrednio do odpowiednich instytucji. Władze mogą być skłonne do poprawy warunków dla wnioskodawców, zwłaszcza jeśli zainteresowanie konkretnym zaproszeniem do składania wniosków jest niewielkie.

Pięciopunktowa lista kontrolna dla dobrego partnerstwa

Dobre partnerstwo między władzami i zainteresowanymi stronami ma zasadnicze znaczenie dla budowania skutecznych i trwałych programów finansowanych przez UE na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniższa lista kontrolna może pomóc obu stronom w zapewnieniu jak najlepszego zarządzania finansowaniem:

- 1** Odpowiedni partnerzy są identyfikowani na wczesnym etapie procesu planowania. Mogą to być np. przedstawiciele branży, związki zawodowe, społeczności, władze lokalne, instytucje akademickie i społeczeństwo obywatelskie. W skład ostatniej grupy wchodzi organizacje zajmujące się ochroną środowiska, funduszami UE, integracją społeczną, równością płci i przeciwdziałaniem dyskryminacji. Zaangażowani ludzie mogą wyznaczyć jedną organizację parasolową, reprezentującą wszystkich partnerów.
- 2** W komitetach monitorujących partnerzy mogą dołączyć do prac na wczesnym etapie. Wtedy zasady i informacje są im przekazywane z odpowiednim wyprzedzeniem, więc mogą się do nich odnieść. Ich wkład jest brany pod uwagę, otrzymują również informacje zwrotne.
- 3** Partnerzy w komitetach monitorujących są informowani np. o zasadach zwrotu kosztów, mogą poszerzyć swoją wiedzę i skorzystać z pomocy technicznej.
- 4** W programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę programów partnerzy również są zaangażowani wystarczająco wcześnie.
- 5** Instytucja zarządzająca – poprzez szkolenia, koordynację, wymianę doświadczeń i wkład finansowy obejmujący wsparcie techniczne – pomaga wzmocnić swoich partnerów. Angażuje się więc w rozwinięcie zdolności instytucjonalnych przez samorządy małych miejscowości, partnerów gospodarczych i społecznych, a także przez organizacje pozarządowe.

* Niniejsza publikacja została opracowana przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej. Za treść niniejszej publikacji odpowiada wyłącznie CEE Bankwatch Network i w żadnym wypadku nie można jej uznać za odzwierciedlającą stanowisko Unii Europejskiej.

**Skontaktuj
się z nami**

bankwatch.org/europeangreendeal